

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

7 septembrie 2023 *

„Trimitere preliminară – Politica agricolă comună – Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) – Măsuri de sprijin pentru dezvoltarea rurală – Plăți în favoarea bunăstării animalelor – Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 – Articolul 44 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) – Articolul 47 alineatul (1) – Transfer al exploatației agricole către un nou beneficiar – Încetare ulterioară de către acest beneficiar a activităților sale agricole – «Cazuri de forță majoră sau de împrejurări excepționale» – Obligația de a rambursa o parte sau totalitatea ajutorului primit – Principiul proporționalității”

În cauza C-169/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel București (România), prin decizia din 19 noiembrie 2020, primită de Curte la 4 martie 2022, în procedura

Fractal Insolvență SPRL, în calitate de lichidator al Groenland Poultry SRL,

împotriva

Agenciei de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul P. G. Xuereb, președinte de cameră, și domnii T. von Danwitz (raportor) și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Fractal Insolvență SPRL, în calitate de lichidator al Groenland Poultry SRL, de A. Rusu, avocat;
- pentru Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița, de C. A. Gârleanu, în calitate de agent;

* Limba de procedură: română.

- pentru guvernul român, de R. Antonie, E. Gane și O.-C. Ichim, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de E. E. Krompa, E. Leftheriotou și M. Tassopoulou, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de T. Isacu de Groot și A. Sauka, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 9 martie 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 44 alineatul (2) litera (a) și a articolului 47 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltarea rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2006, L 368, p. 15, Ediție specială, 03/vol. 80, p. 133), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 679/2011 al Comisiei din 14 iulie 2011 (JO 2011, L 185, p. 57) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1974/2006”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Fractal Insolvență SPRL, în calitate de lichidator al Groenland Poultry SRL, pe de o parte, și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița (România) (denumită în continuare „APIA”), pe de altă parte, în legătură cu deciziile ale acesteia din urmă prin care Groenland Poultry a fost obligată să ramburseze, din cauza încetării activităților sale agricole, toate ajutoarele în favoarea bunăstării animalelor acordate în perioada de angajament de cinci ani al acestei societăți.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 1698/2005

- 3 Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2005, L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 74/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 (JO 2009, L 30, p. 100) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1698/2005”), a fost abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 487). Cu toate acestea, în temeiul articolului 88 din Regulamentul nr. 1305/2013, Regulamentul nr. 1698/2005 continua să se aplice operațiunilor implementate în temeiul programelor aprobate de Comisia Europeană în temeiul regulamentului respectiv înainte de 1 ianuarie 2014.

4 Articolul 36 litera (a) punctul (v) din Regulamentul nr. 1698/2005 stabilea că ajutorul prevăzut pentru ameliorarea mediului și a spațiului rural se referă la măsurile axate pe utilizarea durabilă a terenurilor agricole, grație plăților în favoarea bunăstării animalelor.

5 Articolul 40 din regulamentul menționat dispunea:

„(1) Plățile în favoarea bunăstării animalelor prevăzute la articolul 36 litera (a) punctul (v) se acordă agricultorilor care își asumă voluntar angajamente în favoarea bunăstării animalelor.

(2) Plățile în favoarea bunăstării animalelor privesc numai angajamentele care depășesc standardele obligatorii [...], precum și celelalte cerințe obligatorii corespunzătoare stabilite în legislația națională și indicate în program.

Aceste angajamente sunt asumate, în general, pentru o perioadă de cinci-șapte ani. [...]

(3) Plățile se acordă anual și acoperă costurile suplimentare și pierderea de venituri datorate angajamentelor asumate. După caz, acestea pot acoperi și costurile induse.

Ajutorul se limitează la cuantumul maxim stabilit în anexa I.”

6 Potrivit articolului 74 alineatul (1) din Regulamentul CE nr. 1698/2005:

„Statele membre adoptă toate actele cu putere de lege și actele administrative [...] pentru a asigura o protecție eficientă a intereselor financiare ale Comunității.”

Regulamentul nr. 1974/2006

7 Regulamentul nr. 1974/2006 a fost abrogat prin Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de introducere a unor dispoziții tranzitorii (JO 2014, L 227, p. 1). Cu toate acestea, în temeiul articolului 19 din Regulamentul delegat nr. 807/2014, Regulamentul nr. 1974/2006 rămânea aplicabil operațiunilor puse în aplicare în conformitate cu programele aprobate de Comisie în temeiul Regulamentului nr. 1698/2005 înainte de 1 ianuarie 2014.

8 Potrivit articolului 1 din Regulamentul nr. 1974/2006:

„Prezentul regulament stabilește normele de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 în ceea ce privește principiile și normele generale aplicabile sprijinului pentru dezvoltare rurală, dispozițiile comune și speciale aplicabile măsurilor de dezvoltare rurală, precum și dispozițiile de eligibilitate și de gestiune administrativă, cu excepția celor privind controalele.”

9 Articolul 44 din Regulamentul nr. 1974/2006 prevedea:

„(1) În cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatația unui beneficiar este transferată, în totalitate sau parțial, unei alte persoane, aceasta poate prelua angajamentul pentru perioada rămasă. În cazul în care angajamentul nu este preluat, beneficiarul trebuie să ramburseze ajutorul primit.

(2) Statele membre pot decide să nu solicite rambursarea prevăzută la alineatul (1) în următoarele cazuri:

- (a) în cazul în care un beneficiar care a onorat deja o parte importantă din angajament își încetează activitățile agricole, iar preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă;
- (b) în cazul în care transferul unei părți din exploatarea unui beneficiar intervine în cursul unei perioade de prelungire a angajamentului în conformitate cu articolul 27 alineatul (12) al doilea paragraf, iar transferul are în vedere cel mult 50 % din suprafața vizată de angajament anterior prelungirii;
- (c) în cazul în care exploatarea unui beneficiar este transferată, în întregime sau parțial, unei organizații care are drept obiectiv principal gestionarea resurselor naturale în vederea conservării mediului, cu condiția ca transferul să vizeze utilizarea permanentă a terenului în scopul conservării naturii și să fie asociat unui beneficiu ecologic semnificativ.

(3) Statele membre pot lua măsuri specifice pentru a evita ca, în cazul unor schimbări minore ale situației exploatareii, aplicarea alineatului (1) să aibă rezultate necorespunzătoare în ceea ce privește angajamentele luate.

Reducerea suprafeței exploatareii cu până la 10 % din suprafața care face obiectul angajamentului este considerată ca fiind o modificare minoră în scopul aplicării primului paragraf.”

10 Articolul 47 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Statele membre pot recunoaște, în special, următoarele categorii de cazuri de forță majoră sau de împrejurări excepționale, în care nu vor solicita rambursarea unei părți sau a întregului ajutor primit de către beneficiar:

- (a) decesul beneficiarului;
- (b) incapacitatea profesională pe termen lung a beneficiarului;
- (c) exproprierea unei părți importante a exploatareii, în cazul în care această expropriere nu era previzibilă la data subscrierii la respectivul angajament;
- (d) catastrofă naturală gravă, cu efecte notabile asupra terenurilor exploatareii;
- (e) distrugerea accidentală a construcțiilor destinate creșterii animalelor din exploatare;
- (f) o epizootie care afectează o parte sau întregul efectiv de animale al agriculturii.

(2) Beneficiarul sau succesorul său în drepturi notifică în scris autorității competente cazurile de forță majoră sau împrejurările excepționale, în termen de 10 zile lucrătoare de la data în care aceștia sunt în măsură să facă acest lucru și anexează, la cererea autorității competente, documentele justificative corespunzătoare.”

Regulamentul (UE) nr. 65/2011

11 Regulamentul (UE) nr. 65/2011 al Comisiei din 27 ianuarie 2011 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală (JO 2011, L 25, p. 8) a fost abrogat, cu efect de la 1 ianuarie 2015, prin Regulamentul delegat (UE) nr. 640/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește sistemul integrat de administrare și control și condițiile pentru refuzarea sau retragerea plăților și pentru sancțiunile administrative aplicabile în cazul plăților directe, al sprijinului pentru dezvoltare rurală și al ecocondiționalității (JO 2014, L 181, p. 48). Cu toate acestea, în temeiul articolului 43 din Regulamentul delegat nr. 640/2014, Regulamentul nr. 65/2011 continua să se aplice cererilor de plată și cererilor de ajutor în ceea ce privește anul 2014 și anii anteriori.

12 Potrivit articolului 18 din Regulamentul nr. 65/2011:

„(1) Ajutorul solicitat se reduce sau se refuză în cazul nerespectării următoarelor obligații și criterii:

(a) pentru măsurile menționate la articolul 36 litera (a) punct[ul] (v) [...] din Regulamentul [nr. 1698/2005], standardele obligatorii relevante, precum și cerințele minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare, alte cerințe obligatorii relevante menționate la [...] articolul 40 alineatul (2) [...] din Regulamentul [nr. 1698/2005] și angajamentele care depășesc respectivele standarde și cerințe sau

(b) criteriile de eligibilitate altele decât cele privind mărimea suprafeței declarate sau numărul de animale declarat.

În cazul angajamentelor multianuale, reducerile, excluderile și recuperările se aplică, de asemenea, sumelor deja plătite în anii precedenți pentru angajamentul respectiv.

(2) Statul membru recuperează și/sau refuză ajutorul sau stabilește cuantumul reducerii ajutorului, în special în funcție de gravitatea, de amploarea și de persistența neconformității constatate.

[...]”

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 809/2014

13 Potrivit articolului 8 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 809/2014 al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește sistemul integrat de administrare și control, măsurile de dezvoltare rurală și ecocondiționalitatea (JO 2014, L 227, p. 69):

„(1) În sensul prezentului articol:

(a) «transferul unei exploatații» înseamnă vânzarea sau arendarea sau orice alt tip de tranzacție similară care are drept obiect unitățile de producție în cauză;

(b) «cedent» înseamnă beneficiarul a căruia exploatație este transferată unui alt beneficiar;

(c) «cesionar» înseamnă beneficiarul căruia i se transferă exploatația.

(2) Dacă o exploatație este transferată integral de la un beneficiar la altul după depunerea unei cereri de ajutor, a unei cereri de sprijin sau a unei cereri de plată și înainte să fi fost îndeplinite toate condițiile de acordare a ajutorului sau a sprijinului, cedentului nu i se acordă niciun ajutor sau sprijin pentru exploatația transferată.

(3) Ajutorul sau plata solicitat(ă) de cedent se acordă cesionarului, cu respectarea următoarelor condiții:

(a) pe parcursul unei perioade care urmează să fie stabilită de statele membre, cesionarul informează autoritatea competentă în legătură cu transferul și solicită plata ajutorului și/sau a sprijinului;

(b) cesionarul furnizează toate documentele justificative solicitate de autoritatea competentă;

(c) sunt îndeplinite toate condițiile pentru acordarea ajutorului și/sau a sprijinului în ceea ce privește exploatația transferată.

(4) După momentul în care cesionarul a informat autoritatea competentă și a solicitat plata ajutorului și/sau a sprijinului în conformitate cu alineatul (3) litera (a):

(a) toate drepturile și obligațiile cedentului care decurg din raportul juridic dintre cedent și autoritatea competentă generat de cererea de ajutor, de cererea de sprijin sau de cererea de plată sunt atribuite cesionarului;

(b) toate acțiunile necesare pentru acordarea ajutorului și/sau a sprijinului și toate declarațiile date de cedent înainte de transfer sunt atribuite cesionarului în scopul aplicării normelor relevante ale Uniunii;

[...]

- 14 În temeiul articolului 76 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, acesta se aplică cererilor de ajutor, cererilor de sprijin sau cererilor de plată referitoare la anii de cerere sau la perioadele de primă care încep din 1 ianuarie 2015.

Dreptul român

- 15 Articolul 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 461 din 30 iunie 2011), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„Orice acțiune întreprinsă în sensul constatării unei nereguli și al stabilirii creanțelor bugetare rezultate din nereguli se realizează cu aplicarea principiului proporționalității, ținându-se seama de natura și de gravitatea neregulii constatate, precum și de amploarea și de implicațiile financiare ale acesteia.”

- 16 Articolul 30 alineatul (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3 din 18 martie 2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 191 din 23 martie 2015), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„În sensul finanțării, al gestionării și al monitorizării politicii agricole comune, «forța majoră» și «circumstanțele excepționale» sunt recunoscute, în special, în următoarele cazuri:

[...]

f) exproprierea întregii exploatații agricole sau a unei mari părți a acesteia, dacă exproprierea respectivă nu ar fi putut fi anticipată la data depunerii cererii.”

- 17 Potrivit articolului 31 din această ordonanță:

„(1) Cazurile de forță majoră și circumstanțele excepționale se notifică în scris APIA, furnizându-se în același timp dovezi relevante care atestă apariția situațiilor prevăzute la articolul 30 alineatul (1), în termen de 15 zile lucrătoare de la data la care beneficiarul sau succesorul său în drepturi este în măsură să trimită respectiva notificare.

(2) În cazul în care beneficiarul sau succesorul acestuia depășește termenul prevăzut la alineatul (1), notificarea nu se ia în considerare.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 18 Printr-o cerere de ajutor depusă la APIA la 18 ianuarie 2013, Avicola Crevedia SA, care exploata un abator de păsări, și-a asumat voluntar, în temeiul articolului 40 din Regulamentul nr. 1698/2005, un angajament în favoarea bunăstării animalelor pentru o perioadă de cinci ani.
- 19 În cursul perioadei de cinci ani a acestui angajament, exploatarea în discuție în litigiul principal a fost transferată integral, prima oară către Abator Avicola Crevedia SRL, care a preluat angajamentul menționat la 15 noiembrie 2013, iar a doua oară către Groenland Poultry, care a preluat de asemenea același angajament și l-a înregistrat la APIA la 2 aprilie 2015.
- 20 În acest scop, Groenland Poultry încheiase la 30 martie 2015 două contracte. Pe de o parte, aceasta încheiase un acord de transfer de exploatare agricolă și de preluare de angajamente cu Abator Avicola Crevedia, care renunța să primească plata ajutorului pe care îl solicitase APIA la 13 noiembrie 2014, în timp ce Groenland Poultry se angaja să respecte angajamentele semnate de Abator Avicola Crevedia în formularul cererii de ajutor și să dovedească respectarea condițiilor de eligibilitate pentru obținerea ajutorului.
- 21 Pe de altă parte, Groenland Poultry încheiase un contract de închiriere pentru o durată de cinci ani cu Agrolis Group SRL, societate care făcea obiectul unei proceduri de insolvență deschise la 6 martie 2014, privind spațiile și instalațiile de producție ale respectivei exploatare aparținând acestei societăți, care cuprindea o condiție suspensivă în favoarea locatorului, potrivit căreia contractul menționat trebuia să fie aprobat de comitetul creditorilor societății menționate în cadrul acestei proceduri.

- 22 Prin decizia de plată din 4 decembrie 2015, APIA a plătit Groenland Poultry, în temeiul cererii din 13 noiembrie 2014, suma de 1 506 915,86 lei românești (RON) (aproximativ 337 100 de euro). În urma cererilor de plată depuse și modificate la 13 noiembrie 2015 și, respectiv, la 15 iunie 2016, APIA a plătit de asemenea societății Groenland Poultry, la 5 octombrie 2016, suma de 850 673,62 RON (aproximativ 190 000 de euro), precum și, la 29 martie 2017, suma de 375 941,35 RON (aproximativ 82 000 de euro), prin decizie de avans.
- 23 Întrucât Groenland Poultry nu a depus cererea de plată aferentă celui de al cincilea an de angajament, APIA i-a trimis o notificare referitoare la nedepunerea cererii. La 18 aprilie 2017, lichidatorul societății Groenland Poultry a informat APIA că aceasta se afla în procedura de faliment.
- 24 La 21 aprilie 2017, APIA a emis, în temeiul articolului 8 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, patru procese-verbale de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare, impunând recuperarea de la Groenland Poultry a sumelor de 6 940 168,72 RON (aproximativ 1 527 000 de euro), de 4 562 717,78 RON (aproximativ 1 004 000 de euro), de 1 506 915,86 RON și, respectiv, de 850 673,62 RON, aferente primilor patru ani de angajament, pentru motivul că această societate care se afla în procedura de faliment nu mai desfășura activitate și, prin urmare, nu putea face dovada continuării acestui angajament de cinci ani.
- 25 După ce APIA a respins contestațiile administrative formulate de Groenland Poultry împotriva acestor procese-verbale, societatea menționată a formulat la Tribunalul București (România) o acțiune având ca obiect anularea deciziilor de respingere ale APIA, susținând că se afla în imposibilitatea de a continua angajamentul în anul 2017 din cauza unei „exproprii”, în sensul articolului 47 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 1974/2006, sau a unei împrejurări asimilabile, și anume notificarea de către locator, la 26 iulie 2016, a nerealizării condiției suspensive prevăzute în contractul de închiriere, însoțită de o cerere de părăsire a spațiilor rezultând din deschiderea procedurii de faliment împotriva Agrolis Group la 9 mai 2016. Groenland Poultry a susținut, în plus, că era aplicabil articolul 44 alineatul (2) litera (a) din acest regulament și a invocat încălcarea principiului proporționalității.
- 26 Prin sentința civilă din 26 octombrie 2018, instanța menționată a respins această acțiune. Ea a apreciat mai întâi că, în temeiul articolului 44 din regulamentul menționat și al articolului 8 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, Groenland Poultry dobândise drepturile și își asumase obligațiile cedentului, precum și, implicit, consecințele nerespectării condițiilor de eligibilitate pentru obținerea ajutorului în cauză. În continuare, instanța menționată a considerat că articolul 47 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 1974/2006 nu era incident în speță, deoarece împrejurările invocate cu titlu de circumstanțe exoneratoare de către Groenland Poultry nu constituiau o exproprie – care corespunde în dreptul național unei preluări a bunurilor de către stat pentru cauză de utilitate publică – și nu erau imprevizibile la data subscrierii angajamentului. Pe de altă parte, împrejurările respective nu fuseseră notificate în termenul stabilit la articolul 47 alineatul (2) din acest regulament. În sfârșit, principiul proporționalității ar fi fost respectat. Referindu-se la articolul 44 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006, aceeași instanță a arătat că nu fusese dovedită îndeplinirea condiției privind imposibilitatea unei preluări a angajamentului și că APIA acționase în limitele marjei de apreciere prevăzute la acest articol.
- 27 Sesizată cu un recurs formulat de Groenland Poultry împotriva acestei sentințe civile, instanța de trimitere, Curtea de Apel București (România), statuând în ultimă instanță, arată că din interpretarea literală a articolului 47 alineatul (1) din acest regulament rezultă că lista cazurilor de

„forță majoră sau de împrejurări excepționale” prevăzută de această dispoziție nu este exhaustivă și că noțiunile de „forță majoră” și de „împrejurări excepționale”, în lipsa unei trimiteri la dreptul național, nu pot fi definite prin trimitere la acest drept. Or, această instanță ridică problema dacă, în speță, faptul că era deschisă o procedură de insolvență față de locator la momentul încheierii contractului de închiriere se opune aplicării dispoziției menționate, observând totodată că APIA nu a considerat că acest fapt constituia un impediment în ceea ce privește transferul exploatației și pentru plata ajutorului către Groenland Poultry.

- 28 Instanța menționată ridică, în plus, problema interpretării care trebuie dată articolului 44 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) din regulamentul menționat din perspectiva principiului proporționalității, într-un context în care APIA a stabilit în sarcina Groenland Poultry obligația de restituire a sumei totale de 14 236 417,32 RON (aproximativ 2 900 000 de euro), deși nu a încasat efectiv decât suma de 2 658 185,04 RON (aproximativ 540 000 de euro), iar diferența dintre aceste două sume a fost plătită beneficiarilor anteriori pentru primii doi ani din angajamentul de cinci ani. În plus, acest angajament ar fi fost respectat în primii patru ani, iar încetarea activității Groenland Poultry în ultimul an al angajamentului menționat ar părea să fi fost produsă de cauze exterioare voinței sale.
- 29 În sfârșit, instanța de trimitere arată că condiția potrivit căreia „preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă”, prevăzută la această dispoziție, pare mai degrabă să pretindă prezentarea unor probe, iar nu o dovadă abstractă în sensul că nu ar exista niciun succesor interesat. În această privință, instanța menționată precizează că Groenland Poultry a depus probe care demonstau că Vitall SRL intenționa să preia același angajament, însă nu a obținut autorizațiile sanitar-veterinare necesare pentru preluarea activității agricole, în pofida unui acord al comitetului creditorilor Agrol Group în vederea închirierii spațiilor în discuție în litigiul principal.
- 30 În aceste condiții, Curtea de Apel București a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Dacă articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1974/2006] trebuie interpretat în sensul că prin «cazuri de forță majoră sau de împrejurări excepționale» se înțelege și situația în care beneficiarul ajutorului pierde dreptul de folosință asupra activelor închiriate în urma încetării contractului de închiriere datorită intrării în insolvență a proprietarului activelor închiriate (locatorului).
- 2) Dacă, având în vedere principiul proporționalității, articolul 44 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul [nr. 1974/2006] trebuie interpretat în sensul că, în situația în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatația unui beneficiar este transferată, în totalitate sau parțial, unei alte persoane, iar acest al doilea beneficiar, deși a onorat o parte importantă din angajament, își încetează activitățile agricole, iar preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă, cel de al doilea beneficiar al [ajutorului] trebuie să ramburseze ajutorul pe care l-a încasat (afereț perioadei în care a fost beneficiarul ajutorului) sau dacă ar trebui să restituie și ajutorul care a fost încasat de primul beneficiar al ajutorului.
- 3) Care sunt condițiile pe care instanța națională ar trebui să le aibă în vedere, în interpretarea articolului 44 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul [nr. 1974/2006], pentru a aprecia că «preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă»?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

Cu privire la admisibilitate

- 31 APIA și guvernul român contestă admisibilitatea primei întrebări pentru motivul că articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006, vizat de această întrebare, nu ar fi aplicabil litigiului principal. Astfel, din cererea de decizie preliminară ar reieși că Groenland Poultry nu a notificat APIA existența unor circumstanțe care constituie cazuri de forță majoră sau împrejurări excepționale în termenul prevăzut la articolul 47 alineatul (2) din acest regulament.
- 32 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale instituite prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe. Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 21 martie 2023, Mercedes-Benz Group (Răspunderea producătorilor de vehicule echipate cu dispozitive de manipulare), C-100/21, EU:C:2023:229, punctele 52 și 53, precum și jurisprudența citată].
- 33 În speță, instanța de trimitere a arătat în cererea sa de decizie preliminară că interpretarea articolului 47 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 este necesară pentru a soluționa recursul cu care este investită, formulat împotriva sentinței civile a Tribunalului București menționate la punctul 26 din prezenta hotărâre. Or, din această cerere reiese că, deși, potrivit tribunalului respectiv, Groenland Poultry nu notificase APIA circumstanțele care constituiau cazuri de forță majoră sau împrejurări excepționale în termenul prevăzut la articolul 47 alineatul (2) din acest regulament, aspect contestat de această societate, tribunalul menționat a considerat de asemenea că articolul 47 alineatul (1) din regulamentul amintit nu era aplicabil litigiului principal, întrucât împrejurările invocate de societatea respectivă nu constituiau o expropriere, în sensul acestei dispoziții.
- 34 Prin urmare, nu este evident că interpretarea dispoziției menționate nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori că problema în discuție în litigiul principal ar fi de natură ipotetică.
- 35 Rezultă că prima întrebare este admisibilă.

Cu privire la fond

- 36 Cu titlu introductiv, din cererea de decizie preliminară reiese că imposibilitatea societății Groenland Poultry de a-și continua până la sfârșit angajamentul multianual în favoarea bunăstării animalelor rezultă din faptul că Agrolis Group, ca urmare a falimentului său, a reziliat contractul de închiriere în discuție în litigiul principal. Rezultă de asemenea din această cerere că, la data încheierii acestui contract de închiriere, Agrolis Group făcea deja obiectul unei proceduri de insolvență, motiv pentru care contractul menționat conținea condiția suspensivă amintită la punctul 21 din prezenta hotărâre, care a permis acestei societăți să îl rezilieze.
- 37 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 trebuie interpretat în sensul că pierderea dreptului de folosință asupra bunurilor închiriate din cauza rezilierii contractului de închiriere privind aceste bunuri, ca urmare a falimentului locatorului, care făcea obiectul unei proceduri de insolvență la momentul încheierii acestui contract, constituie un „caz de forță majoră sau de împrejurări excepționale”, în sensul acestei dispoziții.
- 38 În această privință, este necesar să se constate că dispoziția menționată nu conține o listă exhaustivă a evenimentelor care pot constitui un caz de forță majoră sau împrejurări excepționale, astfel cum reiese din termenii „în special” care figurează în aceeași dispoziție.
- 39 În plus, potrivit jurisprudenței Curții, constituie un caz de forță majoră orice eveniment cauzat de împrejurări străine operatorului, neobișnuite și imprevizibile, ale căror consecințe nu ar fi putut să fie evitate, în pofida tuturor diligențelor depuse de acesta din urmă (Hotărârea din 16 februarie 2023, Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie”, C-343/21, EU:C:2023:111, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 40 Or, din moment ce imposibilitatea unui beneficiar de a continua să respecte un angajament multianual în favoarea bunăstării animalelor derivă din rezilierea unui contract de închiriere ca urmare a falimentului cocontractantului acestui beneficiar, care făcea obiectul unei proceduri de insolvență atunci când aceste părți au încheiat contractul respectiv, această imposibilitate nu poate fi cauzată de împrejurări străine, neobișnuite și imprevizibile, în sensul jurisprudenței amintite.
- 41 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 trebuie interpretat în sensul că pierderea dreptului de folosință asupra bunurilor închiriate din cauza rezilierii contractului de închiriere privind aceste bunuri, ca urmare a falimentului locatorului, care făcea obiectul unei proceduri de insolvență la momentul încheierii acestui contract, nu constituie un „caz de forță majoră sau de împrejurări excepționale”, în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la a doua întrebare

Cu privire la admisibilitate

- 42 APIA și guvernul român contestă admisibilitatea celei de a doua întrebări, pentru motivul că privește interpretarea alineatului (2) al articolului 44 din Regulamentul nr. 1974/2006, care nu ar fi aplicabil litigiului principal. Ele arată că legiuitorul român a optat pentru nepreluarea în dreptul național a cazurilor prevăzute de această dispoziție în care statele membre pot decide să nu solicite rambursarea prevăzută la alineatul (1) al acestui articol.
- 43 În această privință, din întrebarea menționată și din cererea de decizie preliminară reiese că, prin intermediul întrebării amintite, instanța de trimitere ridică problema interpretării alineatelor (1) și (2) ale articolului 44 din acest regulament, citit în lumina principiului proporționalității, care face parte din principiile generale ale dreptului Uniunii, în special problema relației dintre principiul prevăzut la acest alineat (1) și excepțiile prevăzute la acest alineat (2).
- 44 Instanța de trimitere a precizat, de altfel, că soluționarea recursului cu care este învestită depinde în mare măsură de interpretarea articolului 44 alineatul (2) din regulamentul menționat.
- 45 Prin urmare, nu este evident că interpretarea dreptului Uniunii solicitată de instanța de trimitere nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acestui litigiu ori că problema în discuție în litigiul principal ar fi de natură ipotetică.
- 46 Conform jurisprudenței citate la punctul 32 din prezenta hotărâre, a doua întrebare este, prin urmare, admisibilă.

Cu privire la fond

- 47 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. În plus, Curtea poate fi pusă în situația de a lua în considerare norme de drept al Uniunii la care instanța națională nu a făcut referire în enunțul întrebării sale (Hotărârea din 15 iulie 2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, punctul 31 și jurisprudența citată).
- 48 În această privință, ținând seama de elementele arătate de instanța de trimitere, astfel cum sunt prezentate la punctul 43 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că, prin intermediul celei de a doua întrebări, această instanță solicită în esență să se stabilească dacă articolul 44 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006, citit în lumina principiului proporționalității, trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatarea unui beneficiar este transferată unei alte persoane care preia voluntar acest angajament și care ulterior își încetează definitiv activitățile agricole, acest din urmă beneficiar al ajutorului este obligat să ramburseze ajutorul primit pentru întregul angajament menționat, inclusiv sumele încasate de beneficiarii anteriori ai ajutorului respectiv, chiar dacă a onorat deja o parte importantă din angajamentul său, iar preluarea acestuia se dovedește a nu fi fezabilă.

- 49 În observațiile lor scrise, guvernul român, APIA și guvernul elen s-au referit și la articolul 18 din Regulamentul nr. 65/2011, care stabilea, la fel ca Regulamentul nr. 1974/2006, normele de aplicare a Regulamentului nr. 1698/2005, dar, spre deosebire de acesta, nu în ceea ce privește aplicarea, printre altele, a dispozițiilor comune și speciale aplicabile măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală, ci în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul acestor măsuri. Totuși, articolul 44 din Regulamentul nr. 1974/2006, a cărui aplicare în litigiul principal nu este contestată, reglementează situații specifice pe care nu le prevede acest articol 18, și anume cele în care exploatarea unui beneficiar este transferată în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin. Astfel, articolul 18 menționat nu este relevant în raport cu acest litigiu.
- 50 Potrivit unei jurisprudențe constante, la interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție, precum și de contextul său (Hotărârea din 14 octombrie 2021, José Cánovas Pardo, C-186/18, EU:C:2021:849, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 51 În această privință, articolul 44 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 prevede că, în cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatarea unui beneficiar este transferată unei alte persoane, „aceasta poate prelua angajamentul pentru perioada rămasă” și că, „[î]n cazul în care angajamentul nu este preluat, beneficiarul trebuie să ramburseze ajutorul primit”.
- 52 Din modul de redactare a dispoziției menționate reiese că aceasta stabilește, în termeni clari și preciși, principiul potrivit căruia beneficiarul trebuie să ramburseze ajutorul primit în cazul transferului exploatarea către o altă persoană în cursul perioadei de angajament, cu excepția cazului în care aceasta din urmă preia angajamentul respectiv.
- 53 Rezultă de asemenea, după cum a arătat și domnul avocat general la punctul 42 din concluzii, că persoana care preia exploatarea și care decide să preia și angajamentul asumat de beneficiarul unui ajutor se substituie acestuia din urmă pentru toate angajamentele și obligațiile aferente perioadei rămase. Prin urmare, în conformitate cu logica dispoziției menționate, această persoană devine, la rândul său, beneficiar și este obligată, în cazul transferului ulterior al acestei exploatarea către o altă persoană, să ramburseze ajutorul primit, cu excepția situației în care această din urmă persoană preia ea însăși respectivul angajament pentru perioada rămasă, exonerându-l astfel de angajamentele și de obligațiile sale.
- 54 Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1974/2006 prevede în plus că „[s]tatele membre pot decide să nu solicite rambursarea prevăzută la alineatul (1) în următoarele cazuri” enunțate la literele (a)-(c) ale acestui alineat (2). Astfel, în conformitate cu articolul 44 alineatul (2) menționat, această rambursare poate să nu fie solicitată, așa cum reiese de la litera (a), „în cazul în care un beneficiar care a onorat deja o parte importantă din angajament își încetează activitățile agricole, iar preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă”, așa cum este indicat la litera (b), în cazul transferului unei părți din exploatarea în cursul unei perioade de prelungire a angajamentului și, așa cum este menționat la litera (c), în cazul transferului exploatarea către o organizație de gestionare a mediului.

- 55 Pe de altă parte, articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1974/2006 permite statelor membre să ia măsuri specifice pentru a evita ca, în cazul unor schimbări minore ale situației exploatației, aplicarea articolului 44 alineatul (1) din acest regulament să aibă rezultate necorespunzătoare în ceea ce privește angajamentele luate.
- 56 De aici rezultă că articolul 44 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1974/2006 prevede excepții facultative de la principiul rambursării ajutorului de către beneficiar în cazul transferului exploatației fără preluarea angajamentului multianual de către cesionar, care trebuie, ca atare, să facă obiectul unei interpretări stricte.
- 57 Din interpretarea literală și contextuală a articolului 44 alineatul (1) din acest regulament reiese de asemenea că, în cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatația unui beneficiar este transferată unei alte persoane care preia voluntar acest angajament și care ulterior își încetează definitiv activitățile agricole, acest din urmă beneficiar al ajutorului este obligat să ramburseze ajutorul primit pentru întregul angajament menționat, inclusiv sumele primite de beneficiarii anteriori ai acestui ajutor, cu excepția cazului în care statul membru în cauză a decis să nu solicite această rambursare în temeiul excepțiilor prevăzute la articolul 44 alineatele (2) și (3) din regulamentul amintit.
- 58 În caz contrar, acest din urmă beneficiar al ajutorului va fi obligat să ramburseze întregul ajutor primit, inclusiv de către beneficiarii anteriori, chiar dacă a onorat deja o parte importantă din angajamentul său, iar preluarea acestuia se dovedește a nu fi fezabilă.
- 59 În măsura în care Groenland Poultry a invocat în cadrul litigiului principal aplicarea articolului 44 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006, în timp ce guvernul român și APIA au arătat în observațiile lor în fața Curții că legiuitorul român a decis să nu preia în dreptul intern excepția prevăzută de această dispoziție, este necesar să se precizeze că punerea în aplicare în dreptul național a acestui articol 44 alineatul (2) litera (a) nu este obligatorie. Rezultă că, în ceea ce privește această dispoziție facultativă, statele membre trebuie să efectueze alegerea specifică de a pune în aplicare în dreptul național această excepție. Deși pot alege în acest scop tehnica normativă pe care o consideră cea mai adecvată, măsurile naționale de punere în aplicare a unei asemenea dispoziții trebuie să aibă o forță de constrângere incontestabilă și să îndeplinească cerințele de precizie și de claritate impuse pentru a garanta certitudinea situațiilor juridice (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 iunie 2009, SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, C-102/08, EU:C:2009:345, punctele 52, 55-57 și jurisprudența citată).
- 60 Astfel, în lipsa unor norme naționale care să îndeplinească aceste condiții, beneficiarul unui ajutor precum Groenland Poultry nu se poate prevala de dispoziția menționată în fața instanțelor naționale.
- 61 Interpretarea articolului 44 din Regulamentul nr. 1974/2006 care figurează la punctele 57 și 58 din prezenta hotărâre este conformă cu obiectivele reglementării din care face parte acest articol 44.
- 62 Într-adevăr, așa cum a arătat și domnul avocat general la punctul 46 din concluzii, în vederea atingerii obiectivului pentru care a fost primit ajutorul, și anume, în conformitate cu articolul 36 litera (a) punctul (v) și cu articolul 40 din Regulamentul nr. 1698/2005, promovarea bunăstării animalelor, este esențial ca angajamentul multianual să fie menținut până la sfârșit.

- 63 De altfel, Curtea a subliniat deja importanța respectării până la sfârșit a angajamentelor multianuale, indicând că condițiile de acordare a unui ajutor trebuie respectate pe întreaga perioadă de angajament. Ea a considerat în special că, dacă una dintre aceste condiții, precum depunerea unei cereri anuale de plată, nu ar fi respectată, chiar și o singură dată, ajutorul nu poate fi acordat, fără ca principiul proporționalității să se opună ca beneficiarului să i se impună restituirea totală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 mai 2012, Hehenberger, C-188/11, EU:C:2012:312, punctele 35-37, Hotărârea din 7 februarie 2013, Pusts, C-454/11, EU:C:2013:64, punctele 35-37, precum și Hotărârea din 26 mai 2016, Ezernieki, C-273/15, EU:C:2016:364, punctele 41-46).
- 64 De asemenea, obiectivul unei protecții eficiente a intereselor financiare ale Uniunii Europene pe care statele membre trebuie să îl asigure, astfel cum reiese din articolul 74 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1698/2005, pledează în favoarea interpretării articolului 44 din Regulamentul nr. 1974/2006 așa cum reiese din cuprinsul punctelor 57 și 58 din prezenta hotărâre. Într-adevăr, ar fi ușor să se eludeze principiul rambursării prevăzut la articolul 44 alineatul (1) din acest din urmă regulament dacă primul beneficiar al unui ajutor și-ar transfera angajamentul unui alt beneficiar și dacă acesta ar abandona imediat angajamentul multianual înainte de sfârșitul lui, fără consecințe financiare pentru niciunul dintre ei.
- 65 În sfârșit, în ceea ce privește principiul proporționalității, trebuie amintit că dintr-o jurisprudență constantă rezultă că acest principiu impune ca actele instituțiilor Uniunii să fie de natură să atingă obiectivele legitime urmărite de reglementarea în cauză și să nu depășească limitele a ceea ce este necesar pentru realizarea acestor obiective, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 353, precum și jurisprudența citată). În speță, este necesar să se arate că, atunci când exploatarea unui beneficiar al unui ajutor este transferată unei alte persoane care nu preia angajamentul multianual pentru perioada rămasă, nu numai că statele membre pot decide, în temeiul articolului 44 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1974/2006, să nu solicite rambursarea prevăzută la articolul 44 alineatul (1) din acest regulament, dar obligația de rambursare care rezultă din această din urmă dispoziție este adecvată și necesară pentru realizarea obiectivului constând în promovarea bunăstării animalelor, pentru care a fost acordat ajutorul. Astfel, această obligație de rambursare este destinată să garanteze că beneficiarul va face tot ce îi stă în putere pentru a onora angajamentul multianual până la sfârșit, ceea ce contribuie de asemenea la o protecție eficientă a intereselor financiare ale Uniunii.
- 66 Obligația de rambursare menționată nu depășește nici ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor pe care le urmărește, așa cum au fost prezentate la punctul anterior. În această privință, este necesar să se arate, mai întâi, astfel cum a procedat și domnul avocat general la punctul 51 din concluzii, că modul de redactare a articolului 44 alineatul (1) din regulamentul menționat și logica acestuia sunt suficient de clare și de necondiționate pentru a permite cesionarului exploatației să înțeleagă că, dacă decide să preia în plus angajamentul multianual al cedentului, el va putea fi obligat să ramburseze integral ajutorul plătit, inclusiv pe cel plătit beneficiarilor anteriori.
- 67 În continuare, articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, vizat de asemenea de deciziile APIA contestate în speță, prevede în mod expres că, după momentul în care cesionarul exploatației a informat autoritatea competentă și a solicitat plata ajutorului și/sau

a sprijinului, toate drepturile și obligațiile cedentului care decurg din raportul juridic dintre cedent și autoritatea competentă generat de cererea de ajutor, de cererea de sprijin sau de cererea de plată sunt atribuite cesionarului.

- 68 Disponând astfel de posibilitatea de a alege să preia sau nu angajamentul multianual, precum și obligațiile cedentului în același timp cu exploatarea, cesionarul acesteia este liber să cântărească avantajele și inconvenientele unui asemenea angajament, printre care eventualitatea de a trebui să ramburseze întregul ajutor, inclusiv sumele primite de beneficiarii anteriori. În plus, el are posibilitatea de a conveni contractual cu cedentul, în prealabil, responsabilități care pot reveni eventual fiecăruia dintre ei în ipoteza în care autoritatea națională competentă ar proceda în privința sa, în calitate de ultim beneficiar, la recuperarea întregului ajutor, dacă nu ar putea să respecte acest angajament până la sfârșit din cauza unei încetări definitive a activităților sale agricole.
- 69 Trebuie adăugat că ultimul beneficiar se bucură de investițiile deja realizate grație ajutorului acordat în favoarea bunăstării animalelor, care este planificat pentru durata multianuală stabilită inițial.
- 70 Rezultă că obligația de rambursare a întregului ajutor, care este impusă, conform articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006, în urma unui transfer al exploatarea, ultimului beneficiar al unui ajutor constrâns să își înceteze definitiv activitățile agricole, este proporțională atât cu obiectivul de promovare a bunăstării animalelor, cât și cu cel de asigurare a unei protecții eficiente a intereselor financiare ale Uniunii.
- 71 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 44 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006, citit în lumina principiului proporționalității, trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatarea unui beneficiar este transferată unei alte persoane care preia voluntar acest angajament și care, ulterior, își încetează definitiv activitățile agricole, acest din urmă beneficiar al ajutorului este obligat să ramburseze ajutorul primit pentru întregul angajament menționat, inclusiv sumele primite de beneficiarii anteriori ai acestui ajutor, cu excepția cazului în care statul membru în cauză a decis să nu solicite rambursarea respectivă în temeiul excepției prevăzute la acest articol 44 alineatul (2) litera (a), iar condițiile acestei excepții sunt îndeplinite.

Cu privire la a treia întrebare

- 72 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere ridică în esență problema împrejurărilor care permit să se considere ca fiind îndeplinită condiția potrivit căreia „preluarea angajamentului de către un succesor se dovedește a nu fi fezabilă”, astfel cum este prevăzută la articolul 44 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006.
- 73 Or, după cum reiese din cuprinsul punctului 60 din prezenta hotărâre, în lipsa unor norme naționale care să îndeplinească condițiile menționate la punctul 59 din această hotărâre, beneficiarul unui ajutor precum Groenland Poultry nu se poate prevala de această dispoziție în fața instanțelor naționale.
- 74 În consecință și având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

75 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

1) Articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltarea rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 679/2011 al Comisiei din 14 iulie 2011,

trebuie interpretat în sensul că

pierderea dreptului de folosință asupra bunurilor închiriate din cauza rezilierii contractului de închiriere privind aceste bunuri, ca urmare a falimentului locatorului, care făcea obiectul unei proceduri de insolvență la momentul încheierii acestui contract, nu constituie un „caz de forță majoră sau de împrejurări excepționale”, în sensul acestei dispoziții.

2) Articolul 44 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1974/2006, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare nr. 679/2011, citit în lumina principiului proporționalității,

trebuie interpretat în sensul că

în cazul în care, în cursul perioadei de îndeplinire a unui angajament luat ca o condiție de acordare a unui sprijin, exploatarea unui beneficiar este transferată unei alte persoane care preia voluntar acest angajament și care, ulterior, își încetează definitiv activitățile agricole, acest din urmă beneficiar al ajutorului este obligat să ramburseze ajutorul primit pentru întregul angajament menționat, inclusiv sumele primite de beneficiarii anteriori ai acestui ajutor, cu excepția cazului în care statul membru în cauză a decis să nu solicite rambursarea respectivă în temeiul excepției prevăzute la acest articol 44 alineatul (2) litera (a), iar condițiile acestei excepții sunt îndeplinite.

Xuereb

von Danwitz

Kumin

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 7 septembrie 2023.

Grefier

A. Calot Escobar

Președinte de cameră

P. G. Xuereb